Meerjarenplan 2018-2020 Buurtwerkkamers Amsterdam Zuidoost & Amsterdam

Uit de armoede, samen actief in de buurt, op weg naar werk

De eerste buurtwerkkamer ging in Amsterdam van start in 2011. In een uitgewoond atelier aan de Opheusdenhof, vlakbij het winkelcentrum van Holendrecht, Amsterdam Zuidoost. In de buurt vonden al vele projecten plaats voor en met de kwetsbare bewoners. Elk project gericht op een eigen doel, soms op zorg, dan weer op overlast, of op werk, dan wel op het oplossen van een huurachterstand. Steeds met eigen professionals, arbeidsintensief en kostbaar. Altijd gericht op alleen het persoonlijk begeleiden van een individu of op het samen doen van een activiteit, zelden op beide tegelijk.

De twee woningcorporaties, Stadgenoot en Eigen Haard, later ook stadsdeel Zuidoost wilden meer. Ze wilden graag de moeilijk bereikbare groep van kwetsbare bewoners wél bereiken, hen wél actief krijgen in het samenwerken aan een prettige en veilige buurt en dat zij elkaar zouden gaan helpen in plaats van voortdurend naar gemeente of woningcorporatie te bellen met een hulpvraag.

Nu - zes jaar later - zijn er drie buurtwerkkamers actief in Amsterdam Zuidoost. Kleinschalige laagdrempelige buurtruimten 'om de hoek' waar juist de kwetsbare bewoners komen en inderdaad, ze helpen er elkaar en zijn samen actief. Het zijn de kwetsbare bewoners zelf die deze 'kamers' open houden, elkaar ondersteunen, er hulp halen en talenten inbrengen om buren op hun beurt weer te helpen, zich er eigenaar voelen van de ruimte en deelnemen in de Buurtwerkkamer Coöperatie, die er een minimale professionele ondersteuning in levert. En het zijn de kwetsbare bewoners zelf die met meer dan honderd tegelijk - met spandoeken en 'muziek op potten en pannen' - gaan protesteren bij het stadsdeelkantoor en de Stopera als de financiering voor hun kamers dreigt weg te vallen.

De wereld is volledig gekanteld. Het zijn nu de actieve kwetsbare bewoners van de buurtwerkkamers die graag willen dat woningcorporaties en gemeente mee blijven doen. En dat was een paar jaar terug volledig andersom.

Dat gunnen we andere buurten ook. Juist de buurten in Amsterdam - mogelijk een tien- of vijftiental buurten - met een relatief grote groep van kwetsbare bewoners. Niet voor één jaar, maar duurzaam voor meerdere jaren. Niet van bovenaf opgelegd maar van onderop, volledig en blijvend in zelfbeheer bij de bewoners zelf.

Vandaar dat we het voorliggende 'meerjarenplan' willen delen met de stad Amsterdam, met andere geïnteresseerde bewoners en bewonersgroepen, met de woningcorporaties en met de gemeente Amsterdam. Omdat we gezamenlijk willen blijven werken aan het:

"Activeren van alle kwetsbare bewoners, samen met krachtige en nieuwe bewoners, zodat zij zich deel voelen van de buurt en (kunnen) meedoen in onze samenleving."

In dit meerjarenplan 2018-20 nemen we u graag eerst mee in (1) voor en met wie we dit doen, vervolgens in (2) wat ons uniek maakt, (3) waar we graag voor gaan en (4) wat we daarin van onze partners vragen. Veel leesplezier en graag tot ziens bij ons in één van de buurtwerkkamers.

1. Voor en met wie we dit doen

De buurtwerkkamer is vooral ván, vóór en dóór de kwetsbare bewoners. Wanneer is een buurtbewoner dan kwetsbaar? Dat is het geval als één of meerdere van de volgende situaties spelen bij de bewoner of in het huishouden van de bewoner:

- zonder werk en veel moeite met het vinden van (betaald) werk,
- laag opgeleid (en laag inkomen),
- spreekt, leest en/of schrijft niet of slecht de Nederlandse taal,
- sociaal geïsoleerd,
- persoonlijke beperkingen,
- verminderde geestelijke en/of lichamelijke gezondheid,
- gestapelde problematiek, waaronder veelal problematische (huur)schulden.

Is de buurtwerkkamer er alleen voor de kwetsbare bewoners? Nee, zeker niet. Een buurtwerkkamer is er ook voor de (kwetsbare) buurtondernemers. En de buurtwerkkamer is ook een vindplek voor krachtige bewoners die iets willen doen met en voor de eigen (meer kwetsbare) buren. Ten slotte, biedt het juist ook ruimte voor de nieuwe bewoners, in het bijzonder degenen die in het begin wel enige steun kunnen gebruiken, zoals de 'statushouders', bewoners met een recent verkregen verblijfsvergunning. De doelgroep is dus wel degelijk de 'kwetsbare bewoner', maar wel samen met krachtige en nieuwe bewoners (het groene vierkant in de figuur).

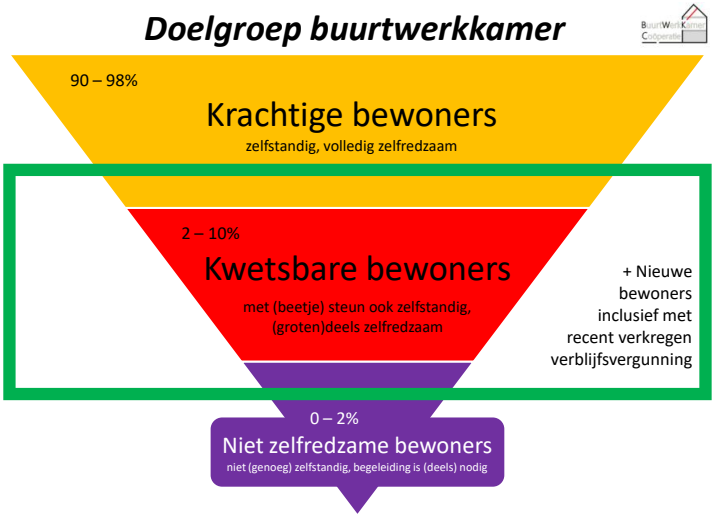

In Amsterdam Zuidoost gaat het dan om ca. 4.000 tot 6.000 kwetsbare bewoners/huishoudens (5 tot 8% van het totaal aan bewoners) waarvan het merendeel nu niet of moeilijk de weg weet te vinden naar de gemeente, woningcorporatie en hulpverlenende instanties. [1]
In 2016 bereikten de huidige drie buurtwerkkamers daarvan meer dan 1.000 bewoners/huishoudens, dus naar schatting 15 tot 25% van deze groep van kwetsbare bewoners. [2]

In Amsterdam Nieuw West en Amsterdam Noord kan het gaan om vergelijkbare aantallen als in Zuidoost. Ook in Amsterdam Oost zijn er enkele buurten met een relatief grote groep kwetsbare bewoners (bijvoorbeeld met meer dan 5% kwetsbare bewoners van het totaal aantal bewoners).

Een buurtwerkkamer kan ruimte bieden aan 500 tot 1.000 unieke gebruikers, die soms of regelmatig deelnemen aan een activiteit of gebruik maken van een dienst of zelf als vrijwilliger een activiteit organiseren of een dienst aanbieden. Dat kan als een grote groep van kwetsbare bewoners, bij voorkeur minimaal 1.500, binnen een paar honderd meter (tot maximaal 1,5 km) van de buurtwerkkamer woont.

2. Wat ons uniek maakt

Is de buurtwerkkamer zoiets als een buurtkamer of is het een klein uitgevallen buurthuis? Doet het denken aan een activeringscentrum? Of gaat het hier om een 'hangplek voor senioren'? Het is geen van allen en van dat alles ook wel weer een beetje. Er was geen vergelijkbaar concept van, dus hadden we er een eigen naam voor nodig: de buurtwerkkamer.

Wat maakt de buurtwerkkamer uniek? Waarin onderscheidt de buurtwerkkamer zich van de vele andere 'kamers' die we in veel buurten al wel kennen. De onderscheidende aanpak van de buurtwerkkamer laat zich goed samenvatten met de volgende vier ingrediënten in een unieke combinatie:

Unieke meerwaarde van de buurtwerkkamer

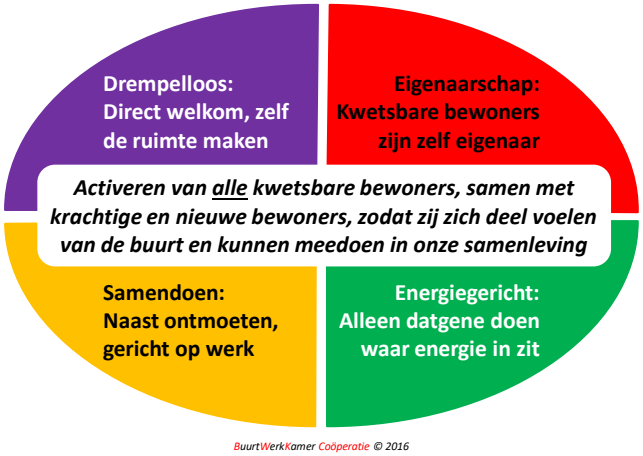

- ***Drempelloos***
  Geen ingewikkelde formulieren, met een open inloop en iedereen is er altijd en direct welkom.
- ***Eigenaarschap***
  Bewoners bepalen het zelf en een groep van 15 tot 30 bewoners heeft zelf een sleutel en houden zo zelf de ruimte open.
- ***Energiegericht***
  Alleen doen waar energie zit, waarbij bewoners steun halen en eigen ervaringsdeskundigheid inbrengen ('voor en door aanpak').
- ***Samendoen***
  Ook gericht op weg naar betaald werk, via vrijwilligerswerk, met leerwerkplekken, beschut werk, SW plaatsen en soms met betaald werk op perspectiefbanen voor enkele bewoners met een beperkte loonwaarde.

Dat levert hulpverlenende instanties, woningcorporaties en gemeente belangrijke voordelen op:

- ***Informeel, snel en direct***
  Zoals het direct kunnen doorverwijzen, opschalen (van de buurtwerkkamer naar de instantie) en afschalen (van de instantie naar de buurtwerkkamer) met instanties als Samen Doen, Madi, Pozo, Venzo, Swazoom, gezondheidscentra, verzorgingshuizen en anderen.
- ***De meest moeilijk te bereiken groep ook kunnen laten meedoen***
  Het bereiken van een groep die niet of zeer moeilijk is te bereiken door formele instanties, zoals gemeente, woningcorporatie, uitkeringsinstantie en hulpverlenende instantie - dit omdat in de buurtwerkkamer bewoners zelf de geïsoleerde buren opzoeken en laten meedoen.
- ***Effectief en efficiënt***
  Omdat bewoners veel zelf doen (i.p.v. een kostbare uitvoering door professionals), waardoor het een kostbare inspanning en inzet kan vervangen bij formele instanties.
- ***Verbinden van informeel met formeel***
  Bijvoorbeeld door in de buurtwerkkamer laagdrempelig kwetsbare bewoners te helpen bij het contact met formele instanties en door hen te wijzen op de mogelijkheden van voor hen bedoelde regelingen, zoals de zogeheten 'minimaregelingen' van de gemeente Amsterdam, bijvoorbeeld van 'Pak je Kans', maar ook het Jeugdsportfonds en de Amsterdamse stadspas.

In dit meerjarenplan komt het vaker naar voren; de buurtwerkkamer is er vóór, dóór en ván kwetsbare bewoners. Uitgangspunt daarbij is dat ieder mens beschikt over talenten, vaardigheden en ambities en dat 'kwetsbaarheid' altijd – maar niet voor iedereen zichtbaar – gepaard gaat met kansen, ontwikkeling en persoonlijke groei. Bij de buurtwerkkamer staat het waarderen en de ontwikkeling van de bewoners zelf centraal; niet de omzet, de winst of de groei van de betrokken organisaties en instanties.

Nergens echter ligt zoveel focus juist op die persoonlijke groei en ontwikkeling van de deelnemende en betrokken bewoners als in de buurtwerkkamer. Daarom ook dat de buurtwerkkamer eveneens een plek is voor krachtige en sterke bewoners die belangeloos iets terug willen geven aan hun buurt en de mensen die er wonen en/of verblijven. Denk aan gepensioneerden, werkenden die aan vrijwilligerswerk willen doen, actieve jongeren, niet-uitkeringsgerechtigden (zogeheten 'Nuggers') en sterke en krachtige werkzoekenden. De buurtwerkkamer is een plek waar energieën en talenten samenkomen. Met altijd als uitgangspunt datgene 'wat iemand kán en wil' en niet waar iemands beperkingen liggen.
In de aanpak van de buurtwerkkamer is zodoende een drietal sociale innovaties 'verpakt':

- ***Samen en individueel in één aanpak***
  Welzijn en armoedebestrijding van individuele bewoners verbinden met het samen werken aan een betere buurt. Dat is wat er gebeurt in de buurtwerkkamer: het verbinden van twee - veelal grotendeels gescheiden - werelden, namelijk die van de individuele begeleiding van kwetsbare bewoners met 'problemen en/of hulpvragen' en het samen actief worden in de eigen buurt op basis van ieders eigen talenten, vaardigheden, ambities en ieders eigen ervaringsdeskundigheid.

- ***Ondeelbaar en integraal: echt ontkokerd***
  Actief met activiteiten en diensten in de volle breedte omdat dit aansluit bij de leefwereld van de bewoner en omdat elke activiteit of dienst raakt aan meerdere relevante leefdomeinen:
  - armoedebestrijding en schuldhulptoeleiding,
  - welzijn, uit het isolement halen en ontmoeten,
  - gaan participeren en weer gaan meedoen in de samenleving,
  - leren inclusief taalverwerving Nederlands,
  - informele zorg, burenzorg en mantelondersteuning,
  - ondersteunen met maatschappelijke dienstverlening,
  - woonmaatschappelijk werk (zoals bedoeld in de nieuwe Woningwet),
  - activering naar vrijwilligerswerk en re-integratie op weg naar betaald werk.

Buurtwerkkamer: ondeelbaar & integraal

Activiteit en dienst	Uit de armoede	Ont-moeten	Meedoen	Leren	Zorgen	Onder-steunen	Wonen	Werken
Doelen	Wegnemen financiële drempels	Geïsoleerde mensen in burencontact	Activeren als vrijwilligers in buurtruimte	Talenten ontwikkelen en opgroeien	Ontlasten en steunen van mantelzorgers	Hulp bieden onvoldoende zelfredzamen	Geen overlast en zelfstandig kunnen huren	Vinden van (on)betaald werk
Babbeluur en inloop								
Klussendienst in/bij woning								
Tuindienst								
Opruimploeg/schoonmaken								
Ontbijt/lunchcafé								
Kookclub								
Computer oefenlessen								
Conversatieles Nederlands								
Huiswerk/leesbegeleiding								
Formulierenbrigade								
Budgetadvies/besparen								
Schuldhulptoeleiding								
Bemiddeling huurschuld								
Sollicitatie/CV-begeleiding								
Begeleiden nieuwe bewoners								
Coachen vrijwilligers								
Coachen leerwerkplekken								
Coachen perspectiefbanen								

- ***Kwetsbare bewoners doen het zelf***
  Het actief gaan meedoen (in de eigen buurt) en het bestrijden van armoede gebeurt door de kwetsbare bewoners zelf. De uitvoering is grotendeels in handen van de bewoners met een minimale en beperkte ondersteuning door professionals. Voor bewoners effectiever en voor gemeenten, woningcorporaties en uitkeringsinstanties vele malen efficiënter dan het merendeel van de bestaande praktijk in de hulpverlening en de activeringsbegeleiding.

3. Waar we graag voor gaan

We gaan van 'dromen' naar denken, doen en durven. We zien dat de buurtwerkkamer echt werkt voor de kwetsbare bewoners, dat de bewoners het zelf zien als een belangrijke plek in hun leven, om (weer) te gaan geloven in dat ze iets kunnen en dat zij zelf er voor de straat op gaan om hun 'plek' te houden, getuige de protestmarsen naar stadsdeelkantoor en Stopera, zowel in 2015 als ook in het najaar van 2016. We zien ook dat de bestaande buurtwerkkamers nog iets meer kunnen en dat er nog enkele buurten en grote groepen buurtbewoners zijn die een dergelijke plek goed zouden kunnen gebruiken. Daarom durven wij te dromen over onze ambities voor 2020, om daar met anderen over verder te denken en te doen.

A. Goed bereikbaar voor kwetsbare bewoners

A.1. Versterken bestaande drie buurtwerkkamers in Zuidoost
Op dit moment zijn er drie buurtwerkkamers actief in Amsterdam Zuidoost:

- Casa Jepie Makandra – CJM (sinds maart 2011) in Holendrecht West (nabij het winkelcentrum) met als werkgebied Gaasperdam en dan vooral de buurten Holendrecht, Reigersbos en Gein.
- MultiBron (sinds februari 2013) in Venserpolder (winkelcentrum) met als werkgebied vooral Venserpolder en daarnaast ook een deel van Bijlmer Centrum en de D- E- en F-buurt.
- De Handreiking (sinds maart 2014) in de H-buurt met als werkgebied vooral de H-buurt zelf en een deel van Bijlmer Centrum.

De bestaande drie buurtwerkkamers bereiken jaarlijks nu meer dan 1.000 kwetsbare bewoners, die er soms of regelmatig gebruik maken van de activiteiten of diensten. Deze worden georganiseerd door hen zelf, door ca. 80 actieve vrijwilligers/bewoners.

De huidige inzet en groep van vrijwilligers kunnen en willen we nog iets meer versterken, dit door de buurtwerkkamers op onderdelen meer samen te laten werken, de ondersteunende middelen verder te verbeteren en nog iets meer gebruik te maken van bestaande netwerken en enkele krachtige bewoners in de buurt. Daarmee zijn we in staat nog iets meer kwetsbare bewoners in deze buurten te bereiken, tot (in 2020) meer dan 1.200 deelnemers met meer dan 120 vrijwilligers.

A.2. Bereikbaar voor alle kwetsbare bewoners in Zuidoost
Een buurtwerkkamer is goed bereikbaar voor kwetsbare buurtbewoners als deze op ca. 5 minuten loop- of fietsafstand ligt van de eigen woning (ca. 1,5 km fietsen). Met de huidige drie buurtwerkkamers is driekwart van Zuidoost redelijk tot goed bereikbaar. Dat geldt nog niet voor de K- en G-buurt (Bijlmer Oost), zoals zichtbaar wordt met de vier cirkels van bereikbaarheid in de figuur hieronder.

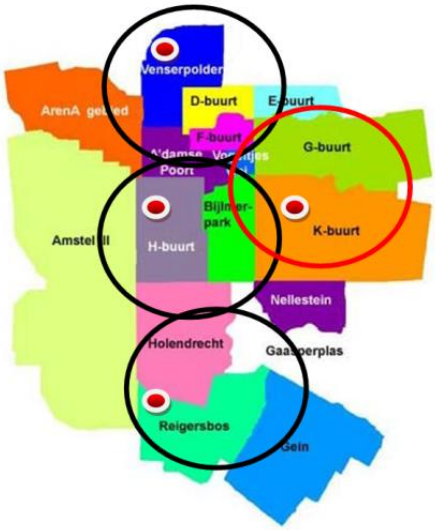

Met een vierde buurtwerkkamer in bijvoorbeeld de K-buurt of G-buurt kunnen we wel het gehele werkgebied in Amsterdam Zuidoost bereiken en jaarlijks (medio 2020 of zoveel eerder als mogelijk) meer dan 1.700 kwetsbare bewoners laten deelnemen. Dit op een totale doelgroep van ca. 4.000 tot 6.000 kwetsbare bewoners in geheel Zuidoost.
In 2016 zijn we reeds gestart met het verkennen van een goede locatie voor deze vierde buurtwerkkamer, samen met enkele bewonersgroepen, de betrokken woningcorporaties en stadsdeel Zuidoost. Daaruit blijkt dat er enkele bestaande initiatieven zijn van actieve bewonersgroepen in de G- en K-buurt met wie we de buurtwerkkamer zouden kunnen starten. Met enkele van hen zijn gesprekken gevoerd en die bieden een prima basis om mee verder te gaan. De verkenning kan in 2017 leiden tot een keuze voor een locatie en het verbinden met en versterken van een bestaand initiatief, zodat we begin 2018 kunnen starten met een vierde buurtwerkkamer in Zuidoost.

A.3. Laten zien dat Zuidoost niet uniek is in Amsterdam

De kwetsbare buurten zoals in Zuidoost zijn niet uniek in Amsterdam. Onze inschattin g is dat er vooral in Amsterdam Nieuw West en Noord en mogelijk ook in Oost minimaal vijf tot tien buurten zijn (mogelijk meer) waar een buurtwerkkamer een waardevolle meerwaarde kan bieden.
In Amsterdam Noord zou dat bijvoorbeeld kunnen in de Vogelbuurt waar al een buurtwerkkamer 'light' actief is, namelijk in 'Het Koekoeksnest' (vooral gericht op ontmoeting en activiteiten, minder nog op schuldhulptoeleiding en activering naar werk). In Amsterdam Nieuw West zijn samen met het stadsdeel en woningcorporaties al enkele potentiële buurten en locaties nader verkend. In beide stadsdelen zien we mogelijkheden die we graag in 2017-2018 nader zouden verkennen.

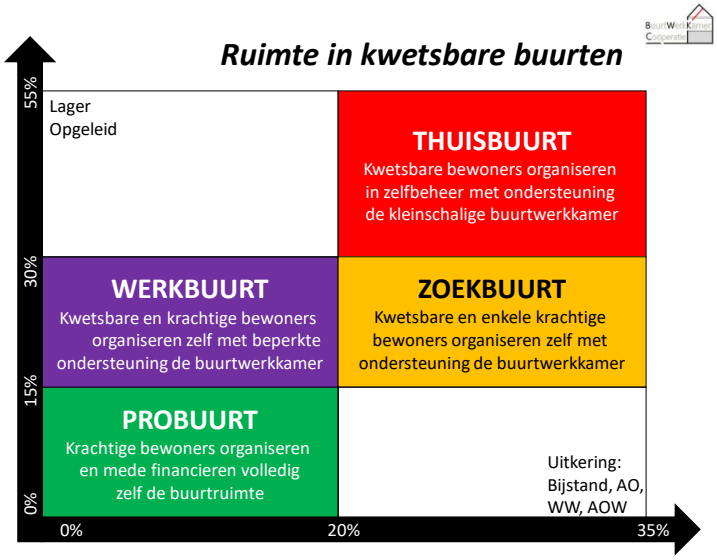

Een buurtwerkkamer past vooral goed in zogenoemde 'thuisbuurten', namelijk in een buurt met minimaal 20% uitkeringsgerechtigden en minimaal 30% laag opgeleiden. Vooral ook als de groep enige omvang heeft in absolute aantallen (binnen een straal van 1,5 km ofwel ca. 5 minuten fietsafstand), bij voorkeur minimaal 1.500 mensen met een uitkering WW, bijstand (WWB), arbeidsongeschiktheid (WAO, WIA, WAZ en Wajong) en 65-plussers met AOW. [3]

B. Extra: meer halen uit wat de buurtwerkkamer kan bieden

B.1. Meer kunnen verbinden van formele (systeem)wereld en informele (leef)wereld

De buurtwerkkamer wordt nog onderbenut, vaak vanwege de onbekendheid met wat het doet, wie het is en hoe het werkt. Vaak ook tot frustratie van bewoners, vrijwilligers en medewerkers zelf. Zij zijn het die merken dat professionals bij de gemeente of hulpverlenende instanties regelmatig nog activiteiten zelf organiseren die deels al bij de buurtwerkkamer plaatsvinden of daar vaak directer, goedkoper en effectiever zouden kunnen plaatsvinden. Dat is jammer, want daarmee voelen de vrijwilligers/bewoners actief in de buurtwerkkamers zich niet gezien en niet gewaardeerd door professionals en leidinggevenden bij de gemeente of hulpverlenende instanties. Sterker nog, regelmatig worden nieuwe projecten bij de gemeente gestart of gesteund die feitelijk (deels) al plaatsvinden bij de buurtwerkkamer. Het laat zien dat we samen nog niet goed de formele (systeem)wereld bij een gemeente en de informele (leef)wereld van bewoners/vrijwilligers actief in onze buurtwerkkamers met elkaar verbinden. Dat kan en moet beter!

De oplossing is eigenlijk heel simpel: gewoon gaan doen. Dus actief de leef- en systeemwereld verbinden, tussen formeel en informeel, van professionals bij instanties en gemeente met vrijwilligers/bewoners bij de buurtwerkkamers. Bijvoorbeeld tussen enerzijds de formele (thuis)zorg en anderzijds de informele burenzorg of mantelzorg of die tussen uitkeringsinstanties en werk- en re-integratiebedrijven en de praktijk van de coaching bij de buurtwerkkamer. Dat verbinden kan door bijvoorbeeld:

- Het organiseren van gezamenlijke themabijeenkomsten.
- Publiceren en communiceren van interviews en persoonlijke verhalen van deelnemers.
- Actiever (leer)ervaringen delen in workshops, werksessies en seminars.
- Het met netwerkpartners (zoals Samen Doen, Om het Kind, Madi, relevante RvE's gemeente) maken van werkafspraken over het 'op- en afschalen' in de begeleiding van individuele klanten.

Dat vraagt per buurtwerkkamer een extra investering in communicatiemiddelen van ca. € 2.000,-; als ook professionele inzet van gemiddeld een uur in de week voor het organiseren van de verbindende activiteiten en het zijn en bieden van een aanspreek- en intakepunt.

B.2. Actievere inzet als leerwerkbedrijf en bij dagondersteuning

Veel bewoners zijn actief als vrijwilliger terwijl feitelijk sprake is van een werkervaringsplaats. Dat wordt nu zelden zo gezien, laat staan zo vastgelegd met de uitkeringsinstantie en door ons gericht begeleid. Ook biedt de buurtwerkkamer meer mogelijkheden voor stageplaatsen dan we nu nog benutten.
Ten slotte bieden we nu vaak al ruimte aan één of twee bewoners met een zeer beperkte loonwaarde (LW < 30%) die in de buurtwerkkamer actief zijn als een vorm van dagbesteding c.q. dagondersteuning. Het zijn bewoners die niet actief worden begeleid richting betaald werk maar zeer gebaat zijn bij het actief deelnemen in de buurt c.q. in onze samenleving. Waardevol voor henzelf en voor de buren.
Met de huidige inzet van een professionele parttime teamcoördinator van 18 tot 24 uur per week is er ruimte om twee tot maximaal vier kwetsbare bewoners in een werkervaringsplaats te begeleiden, dan wel in een vorm van dagbesteding. Dat zouden er zeker drie tot vijf meer kunnen zijn. Dat vraagt dan wel enkele uren per week extra van de teamcoördinator voor de benodigde persoonlijke begeleiding.

B.3. Actievere inzet met budgetondersteuning

In 2017 start het project Bespaarmij bij de buurtwerkkamers. Daarin worden gericht enkele kwetsbare buurtbewoners opgeleid tot 'bespaarmij-coach' en gaan zij op hun beurt tussen de honderd en tweehonderd bewoners begeleiden in hoe zij kunnen besparen op de eigen uitgaven, bijvoorbeeld op energie, op verzekeringen of in de abonnementen. Belangrijk om te voorkomen dat deze bewoners (opnieuw) in de schulden raken. Deze inzet op budgetondersteuning vindt in 2017 op projectbasis plaats. Indien succesvol zouden we dat graag standaard willen inzetten.
Dat vraagt een extra investering in een medewerker/bewoner die dat 8 tot 12 uur per week kan doen.

B.4. Ruimte om te scholen

In 2016 hebben we voor een medewerker op een 'perspectiefbaan' (met tijdelijke loonkostensubsidie) een bijdrage betaald voor een opleiding schuldhulpverlening. Voor deze medewerker cruciaal aangezien zij in de buurtwerkkamer al enige tijd actief is in de schuldhulptoeleiding. Het biedt haar meer kans op werk en stimuleert haar enorm om er in door te gaan. Voor een bijdrage van de uitkeringsinstantie was het net te laat omdat zij daar formeel niet meer in werd begeleid. Een andere vrijwilliger is heel actief in de Nederlandse conversatielessen. Ook zij zou baat hebben bij een gerichte opleiding NT2 (Nederlands als tweede taal). Maar ze is met pensioen en kan een opleiding niet gemakkelijk zelf betalen. Soms is er een vrijwilliger die wij kansrijk achten in de catering of als kapper. Het organiseren van een bijdrage van de (uitkerings)instantie in het volgen van een gerichte korte (vak)cursus kost vaak veel energie en moeite. Op die momenten is het prettig als we dan direct iemand kunnen ondersteunen met een bijdrage in de opleiding/cursus. Het kan dan gaan om een klein stimulerend scholingsbudget voor drie tot vijf vrijwilligers/medewerkers actief bij de buurtwerkkamer(s), orde grootte € 500,- per opleiding/cursus.

B.5. Ruimte om te (scharrel)ondernemen

Regelmatig zijn er bewoners die bijvoorbeeld goed kunnen koken, kappen of klussen. Tegelijkertijd zijn het kwetsbare bewoners die juist heel goed zelfstandig kunnen werken. Die bewoners beginnen bij de buurtwerkkamer met een kookclub, een middag haren knippen of kapsels opmaken of nemen deel aan de klussenploeg en gaan langs bij anderen om een hekje te plaatsen, een kastje op te hangen of een lamp te vervangen. Dat begint en blijft nu vaak klein en in de sfeer van het vrijwilligerswerk hangen. Soms zien we dat deze bewoners/vrijwilligers wel degelijk in staat zouden kunnen zijn als zelfstandig ondernemer aan de slag te gaan, mist ze daarbij in ondersteund worden en het kunnen doen als 'scharrelondernemer', ofwel nog niet volledig zelfstandig maar binnen een coöperatief. Dat kan uitstekend in de opzet van de buurtwerkkamer omdat wij zijn georganiseerd als Coöperatie, een economische vereniging waar leden aan kunnen bijdragen en ook in kunnen verdienen. Wij zouden dus graag enkele bewoners/vrijwilligers aan ons als 'Buurtwerkkamer Coöperatie' willen verbinden zodat zij als 'scharrelondernemer' kunnen starten met als inzet om in een of twee jaar dat volledig zelfstandig te kunnen voortzetten.
De 'Buurtwerkkamer Coöperatie stelt een overeenkomst op met de scharrelondernemer waarin wordt geregeld dat de Coöperatie de middelen (bijv. een oven, pannen, kappersstoel of gereedschap) voorfinanciert, de administratie doet en de eerste begeleiding ter hand neemt.

Dat vraagt een investering van gemiddeld € 1.000,- per scharrelondernemer en enkele uren per week van de teamcoördinator in de begeleiding, als ook de penningmeester van de Buurtwerkkamer Coöperatie bij de (bedrijfs)administratie.

B.6. Ruimte om te begeleiden naar en in betaald werk
Enkele keren per jaar komen vrijwilligers actief bij de buurtwerkkamer succesvol aan een betaalde baan elders. Dat gaat soms goed, maar soms niet, waarna de betrokkene na enkele maanden weer werkloos thuis zit en blij is dat zij of hij een sociaal vangnet heeft bij de buurtwerkkamer. Niet zelden wordt degene dan bij ons weer actief.
Dat vraagt om gemiddeld een uur per week aan begeleiding per bewoner gedurende de eerste maanden dat deze aan de slag is in de betaalde baan elders. Met vier tot zes werktrajecten - verdeeld over het jaar - kan dat goed georganiseerd met een inzet van de teamcoördinator van twee uur extra per week.

C. Tevreden bewoners, partners en financiers

C.1. Tevreden bewoners/deelnemers
Bewoners geven aan dat zij (mede) dankzij de buurtwerkkamer positiever denken over de eigen toekomst (70% of meer), dat het met hen persoonlijk beter gaat sinds zij gebruik maken van en/of deelnemen aan activiteiten of diensten van de buurtwerkkamer.

C.2. Tevreden partners en financiers
De buurtwerkkamers zijn aantoonbaar efficiënt (meer bewoners kunnen ondersteunen voor relatief minder geld dan elders), kosteneffectief (elke geïnvesteerde euro levert minimaal een euro op) en zorgen voor een veiligere en prettigere buurt.

Deze ambities voor 2020 kunnen we vertalen naar enkele belangrijke na te streven resultaten voor de periode 2018-2020 (met 2017 als referentiejaar). Het gaat dan om een selectie van zeven 'prestaties' op een totaal van dertig resultaten die worden gemeten en waarover (halfjaarlijks) wordt gerapporteerd.
De buurtwerkkamers werken energiegericht, dus het is een *inzet* op resultaten; dit omdat gebruikers/deelnemers zelf kiezen en bepalen wat zij samen (willen) gaan doen en dat kan mogelijk dus betekenen meer van het één en minder van het ander.

Resultaat basis Amsterdam Zuidoost	2017	2018	2019	2020
Buurtwerkkamers	**3**	**4**	**4**	**4**
vrijwilligers en sleutelbeheerders	90	110	130	150
klussen in en om de woning	500	550	650	700
formulieren en schuldhulp	650	750	800	900
deelnemers conversatie/computerles	250	350	400	400
begeleiden nieuwe bewoners; mits adressen beschikbaar van woningcorporaties	30	50	70	100
bewoners steunen naar betaald werk	10	15	20	25
unieke deelnemers/gebruikers	**1.100**	**1.300**	**1.500**	**1.700**

4. Wat we van onze partners vragen

De kosten per buurtwerkkamer komen uit op € 103.000,- per jaar, compleet all in voor teamcoördinatie, coaching, makelen bewoners, idem met partners, conflictbemiddeling, administratie, materialen en alle kosten voor gas, water, elektra en huur van de ruimte. Bij lagere kosten kan - voor deze groep van kwetsbare bewoners - geen veilige, prettige en effectieve omgeving voor de activiteiten en diensten worden georganiseerd, op ***'uit de armoede, samen actief in de buurt, op weg naar werk'***.

Basis investering en ruimte voor extra projecten

Per buurtwerkkamer is allereerst een 'basis' nodig voor een gezamenlijke veilige en prettige ruimte. Als die 'basis' buurtwerkkamer beschikbaar is kunnen projectmatig enkele extra diensten worden georganiseerd, die ieder voor zich een kleine extra investering vragen. Dat wordt zichtbaar in de kostenopbouw voor één buurtwerkkamer:

Inzet van middelen per buurtwerkkamer voor één jaar	**BASIS**		**EXTRA PROJECTEN**	
	Aantal	Kosten	Aantal	Kosten
Coördineren en ondersteunen van deelnemers en vrijwilligers *EXTRA: begeleiden in betaald werk elders*	18-24 u/wk TC	€ 36.240	 + 2 u/wk	 € 3.500
Coachen van medewerkers en vrijwilligers	4 u/wk PC	€ 10.671		
Werkplekken bewoners met beperkte loonwaarde (LW < 70%)	32 u/wk ATC	€ 27.381		
Leerwerkplekken en dagondersteuning *EXTRA: twee keer grotere inzet*	4x	€ 3.600	4x + 4 u/wk TC	€ 3.600 € 7.000
Ondersteuning door Coöperatie op administratie, verantwoording, ontwikkeling, organisatie en financiering *EXTRA: meer verbinden (in)formeel*	2,5 u/wk	€ 7.542	 + 1 u/wk	 € 2.500
Huren van de ruimte	€ 600/mnd	€ 7.200		
Gas, elektra, water, telefonie en internet	€ 475/mnd	€ 5.700		
Handgeld	€ 250/mnd	€ 3.000		
Communicatie en organisatie *EXTRA: meer verbinden (in)formeel*		€ 1.000		 € 2.000
EXTRA: budgetondersteuning en opleiding van de medewerker			8-12 u/wk	€ 5.400 € 3.000
EXTRA: training opleiding medewerkers en vrijwilligers		€ 0		 € 2.000
EXTRA: begeleiden scharrelondernemers			4x + 2 u/wk	€ 4.000 € 3.500
Aanschaf inventaris en verbouwen ruimte		€ 666		
Totaal		**€ 103.000**		**€ 36.500**

Dat betekent dat als we willen inzetten op alle *extra* ambities en projecten in een buurtwerkkamer deze jaarlijks een aanvullende investering vragen van orde grootte € 36.500,-. En meer moet het niet worden! Waarom niet? Omdat de kleinschalige opzet - juist ook financieel - een belangrijke voorwaarde is voor succes. Een te grote investering op één buurtwerkkamer vergroot namelijk eveneens de risico's.
De buurtwerkkamer heeft belang bij een duurzame meerjarige financiering, het beheersbaar houden van de kosten, het blijvend met kwetsbare bewoners in zelfbeheer kunnen organiseren van de ruimte en het blijvend kunnen leveren van een concurrerend aanbod.

Basiskosten 2017-2020

Als het aantal buurtwerkkamers toeneemt naar minimaal vijf worden de kosten op administratie e.d. iets lager per buurtwerkkamer en zakken de basiskosten voor één buurtwerkkamer van € 103.000,- naar minimaal € 101.000,-. Bij het starten van een nieuwe buurtwerkkamer is altijd sprake van een eenmalige extra investering in verbouwen ruimte en aanschaf inventaris, samen ca. € 8.000,-.

Dat levert het volgende overzicht op voor de basiskosten (exclusief mogelijk extra projecten/diensten) van de buurtwerkkamers in Amsterdam voor de periode 2018-2020 (referentie 2017):

Buurtwerkkamer	2017	2018	2019	2020
Casa Jepie Makandra	€ 95.000	€ 101.000	€ 101.000	€ 101.000
MultiBron	€ 95.000	€ 101.000	€ 101.000	€ 101.000
De Handreiking	€ 95.000	€ 101.000	€ 101.000	€ 101.000
'Kortvoort' (KG-buurt)	€ 0	€ 109.000	€ 101.000	€ 101.000
Amsterdam Nieuw West	€ 0	€ 109.000	€ 101.000	€ 101.000
Amsterdam Noord	€ 0	€ 0	€ 109.000	€ 101.000
Totaal basiskosten	**€ 285.000**	**€ 521.000**	**€ 614.000**	**€ 606.000**

Financiering 2017-2020

De bijdrage van woningcorporaties is sterk gekoppeld aan de toerekenbare opbrengst. Die van de uitkeringsinstanties aan de bijdrage in de loonkostensubsidie. En die van de fondsen is veelal tijdelijk en gerelateerd aan een (eenmalig) project. Met een maximale bijdrage van deze financiers kan de benodigde bijdrage van de gemeente worden bepaald.

Dat levert het volgende overzicht op voor de financiering van de basiskosten (exclusief mogelijk extra projecten/diensten) van de buurtwerkkamers in Amsterdam voor 2018-2020 (referentie 2017):

Financiering partners	2017	2018	2019	2020
Aantal buurtwerkkamers	3	5	6	6
Woningcorporaties	€ 80.000	€ 120.000	€ 130.000	€ 130.000
Uitkeringsinstanties	€ 15.000	€ 25.000	€ 30.000	€ 30.000
Fondsen	€ 10.000	€ 55.000	€ 30.000	€ 20.000
Eigen inkomsten	€ 6.000	€ 10.000	€ 12.000	€ 12.000
Gemeente	€ 174.000	€ 311.000	€ 412.000	€ 422.000
Totaal alle partners	**€ 285.000**	**€ 521.000**	**€ 614.000**	**€ 606.000**

Noten

[1] Aantal inwoners in Zuidoost met een uitkering (2016): 6.768 met bijstand (WWB-uitkering), 4.330 arbeidsongeschiktheidsuitkering (WIA, Wajong, WAO, WAZ) en 2.680 met een WW-uitkering, samen 13.778 inwoners (ofwel 16% op 86.057 inwoners totaal).

[2] De activiteiten en diensten van de buurtwerkkamer richten zich op alle negen 'doelgroepen WMO' (zoals vastgelegd in de Amsterdamse WMO-kaders):

- ouderen in een isolement, zwakke gezondheid, armoede en/of weinig mobiel,
- waar dat kan ook op bewoners met een GGZ-indicatie (waarvoor de buurtwerkkamer een nuldelijns begeleiding biedt en een vorm van dagbesteding is),
- mensen met een licht verstandelijke beperking (nuldelijns begeleiding en dagbesteding),
- specifiek zwaarbelaste vrouwen (in alleenstaand ouderschap en/of met meervoudige problemen),
- de oudere mannen 55+ (met meervoudige problemen),
- volledig voor 100% op het versterken van vrijwilligerswerk,
- versterken lokale organisaties,
- het bevordert de gezondheid van volwassenen in de meest brede zin
- en biedt een platform en netwerk in de buurt voor informele zorg.

[3] Buurtwerkkamer Coöperatie maakt gebruik van een eigen analyse instrument waarbij een onderscheid wordt gemaakt in thuisbuurten (minimaal 20% uitkeringsontvangers en minimaal 30% laag opgeleiden), zoekbuurten (minimaal 20% uitkeringsontvangers en minimaal 15% laag opgeleiden), werkbuurten (minimaal 15% laag opgeleiden) en probuurten (beperkt % uitkeringsontvangers en laag opgeleiden). In probuurten is sprak van een grote meerderheid van krachtige bewoners die heel goed in staat is buurthuizen of buurtkamers zelf te organiseren en te beheren; professionele ondersteuning is niet nodig en kan door bewoners zelf waar nodig worden ingeschakeld en aangestuurd. In werkbuurten is er eerder een risico dat er te weinig krachtige bewoners beschikbaar en bereid zijn om een buurtwerkkamer volledig zelfstandig te organiseren. In zoekbuurten is dat ook zo, maar daar is de behoefte aan een buurtwerkkamer groter, vanwege het grotere aandeel aan kwetsbare bewoners in de buurt. Ten slotte, in de thuisbuurten zijn buurtwerkkamers een passende aanpak vanwege de nog grotere behoefte aan een dergelijke voorziening en het nog grotere risico van te weinig beschikbare krachtige bewoners.